

Smeden Sigfrid Johansson, Kämpersvik. (1877-1972)

Smeden Sigfrids historia är berättad av Lisbeth Lindberg som numera är ägare av fastigheten Kämperöd 1:74 där smedjan låg.

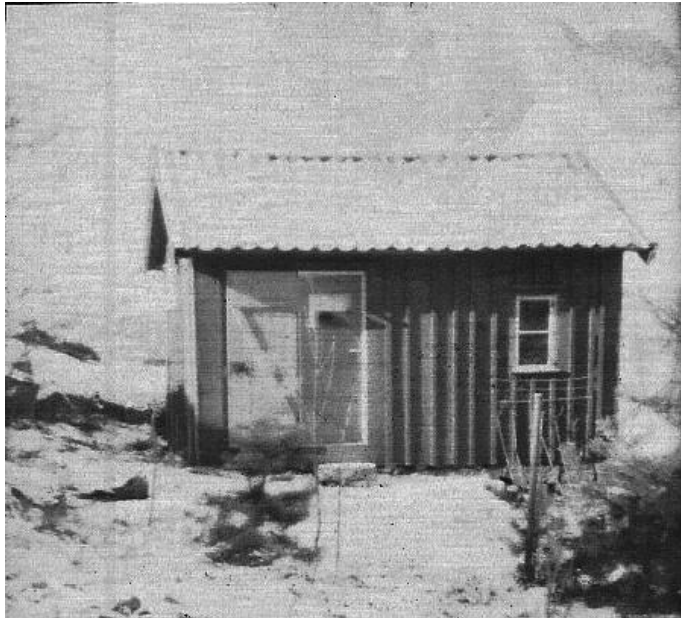

Bild till vänster: Lilla stugan, sk matboden

I Kämpersvik finns numera en väg som heter Smedjevägen. Förslaget på namn kom från mig, då jag tyckte det var lämpligt att vägen skulle få detta namn, eftersom en smedja låg vid vägen. Smedjan uppfördes av Fjällbacka stenhuggeri 1906 (årtalet ej bekräftat) och revs någon gång 1969-1970 för att göra plats för ett nytt hus.

Stenbrytning var ju en stor industri också i Kämpersvik. Eftersom stenbrytning skedde i berget mot Skredfors och det var många stenhuggare som behövde ha hjälp med att hålla verktygen i skick, så var det säkert lämpligt att ha en smedja i närheten av stenbrotten.

Detta städ är en av få saker som finns kvar efter smedjan.

Förutom smedjan byggdes där också ett mindre hus som syns på bilden nedan. Detta mindre hus är nu en del i vårt nybygge.

Lilla huset (matboden, kokhuset). Smeden utanför smedjan (Röda huset)

Smeden står till höger på bilden tillsammans med sin bror och hans fru.

Vem var nu smeden som arbetade i smedjan och vad vet jag idag om honom och hans familj?

År 1877 den 5 januari födde pigan Johanna Magnusdotter Johansson i Mörrum en son, Sigfrid. Han skulle bli storebror till Johan 1879. När äldste sonen Sigfrid var tre år dog mamman och pojkarna blev uppfostrade av sina morföräldrar i Mörrum, Blekinge. Den äldste sonen Sigfrid kom så småningom som stenarbetare via Knäm till Kämpersvik. Han blev senare smed hos Kullgrens Enka som bl.a. köpte upp Fjällbacka stenhuggeri, smedjans ursprungliga ägare. Den yngre brodern Johan flyttade norrut och drev under många år caféet Gröna Stugan i Sollentuna tillsammans med sin fru.

Sigfrid, som bland kämpersviksborna var känd som "Smén" var, när jag träffade honom, en gammal man. Jag träffade farbror Sigfrid 1954. Han hade då blivit änkeman efter sin kära fru Ida. Smeden bodde kvar i en av lägenheterna i Lunnehuset, Bolagshus nr 16, där han bott med sin fru Ida och sin son Elof.

Sonen Elof, "Elle", var gift med min mammas syster Gretha. Smeden var alltså min morbrors pappa.

Fotot till höger är taget i farbror Sigfrids rum.

Sonen Elof föddes 21 augusti 1904 och döptes 16 september samma år. Han är antecknad i kyrkoböckerna som trolovningsbarn efter att Sigfrid Johansson har erkänt sig vara far till Elof.

Eftersom min farbror Sigfrid troligtvis var syndikalist så var det inte aktuellt att vigas i kyrkan. Det skulle dröja till den 4 oktober 1929 innan Sigfrid och Ida gifte sig. De vigdes i Grebbestad. Min morbror var då 25 år gammal. Smedens fru Ida var född Kristensson och kom från Hahla, Kämpersvik. Hon föddes 1878 och var dotter till Katarina Kristensson och Jarl Kristensson, arbetskarl.

Ett sidospår i denna berättelse gäller sonen Elof, mamma Ida och mormor Anna Katarina.

Symaskinen av märket "Improved New Wilson"

Jag har alltid hört att den symaskin som jag fått av min morbror var hans mamma Idas, och att hon hade den med sig när hon kom tillbaka från Amerika. Lille Elof togs då om hand av sin mormor hemma i Sverige när mamma Ida var i Amerika. Men se detta var inte helt sant. Historien om symaskinen stämmer, men... Alla tre, mormor, mamma och Elof åkte över till USA 5 april 1906 med ångfartyget Calypso via Hull till New York. De kom tillbaka igen 18 augusti 1907, då min morbror var 3 år. Mormor Katarina hade alltså passerat sitt barnbarn i Amerika. Denna information om amerikaresan har jag fått av Ranja Palmhagen som hittade detta i samband med sin egen släktforskning. Smeden var kvar i

Kämpersvik och när Ida kom tillbaka blev hon antecknad i kyrkoboken som sömmerska. Sigfrid, Ida och sonen Elof bodde då som hyresgäster i ett rum i hus nr 1:17 (Ingvars). Så småningom flyttade de in i en lägenhet i bottenvåningen ut mot sjön i det s.k. Lunnehuset. Denna lägenhet hade Sigfrid kvar tills han flyttade till Hedegården.

Smeden arbetade i smedjan vid stenbrottet i huvudsak med att sköta stenhuggarnas verktyg. På sin fritid bedrev han bl.a. studier per korrespondens hos Civilingenjör P A Waller och jag har fortfarande kvar många av hans kursbrev och kursböcker.

Lars Joelsson kom en dag och berättade för mig att smeden hade byggt den första kristallmottagaren i Kämpersvik till hans pappa. Idag tycker jag inte att det är konstigt för jag uppfattade alltid smeden som en klurig och intelligent man.

Farbror Sigfrid i lägenheten i Lunnehuset

Vad jag har förstått så var farbror Sigfrid inte intresserad av alkohol men han hade en annan last, nämligen rökning. Det finns många vittnesbörd om att det var tät cigaretttrök i lägenheten i Lunnehuset. Staffan Knutsson berättade att det var svårt att se smeden i lägenheten när han skulle lämna tidningar till honom. Cigaretterna var av märket Prince som köptes i Kämpersviks handelsbod. Nils Mattsson berättade för mig att även smeden gått över till Prince och att när Nils arbetade extra i handelsboden sålde han cigaretter till honom.

Den 5 april 1948 köpte smeden loss smedjan mot en betalning av 475 kr av Fjällbacka Stenhuggeri. I köpebrevet önskar säljaren honom lycka till att i egen regi fortsätta med sitt arbete där. ”Ja nu får du trivas i din egen verkstad som hit intills och göra dig lite extra förtjänster”. Vid köpet av smedjan ingick också det mindre huset, kallat matbod, som senare gjordes om till sommarstuga åt sonen Elof och hans fru Greta.

Enligt min morbror, smedens son, så hade hans mamma Ida den så kallade matboden som kokhus och tvättade stenhuggarnas kläder där. Efter stenhuggarperioden hade hon sin vävstol i huset och vävde smala trasmattor och filter. Flera av dessa har jag fortfarande kvar och på vävstolen har jag själv vävt mattor. Elsa Johansson i Killebäck berättade för mig att man kunde se farbror Sigfrid och Ida komma ut från lägenheten i Lunnehuset tillsammans på väg mot smedjan. De var alltid väldigt finklädde. De hade med sig en korg med mat och stannade hela dagen uppe vid smedjan och den s.k. matboden.

Smeden köpte tomten den 26 september 1951 av markägarna Johan Johansson och Elin Johansson. Köpekontraktet är handskrivet.

Mina första minnen av farbror Sigfrid var att han plockade blåbär vid blåbärsstigen bredvid smedjan för att vi skulle göra paj. Dessutom plockade han nypon som han torkade så att vi kunde koka nyponsoppa. Jag har inga minnen av att han smidde i smedjan, men däremot gjorde han och min morbror Elof persienner där. Flera kämpersviksbor har berättat för mig att de varit inne i smedjan och sett smeden arbeta vid stället där.

När farbror Sigfrid bodde hos min moster och morbror i Göteborg var det alltid lika roligt när han kom på besök hemma hos oss. Han blev som en extrafarfar. Han var mycket intresserad av min skolgång och kunde sitta och lyssna på mitt pianospel länge. Han förhörde sig om mina kunskaper i matematik och fysik och kom med många inspel och undringar. Då förstod inte jag vilken kunskap han själv besatt i ämnena. Det har jag insett långt senare då jag fått tillgång till hans kursböcker och anteckningar som var på universitetsnivå. Under många år var

han aktiv i Folkets Husrörelsen i Kämpersvik och enligt min morbror höll han i studiecirkel i matematik och engelska och var med och ordnade filmvisningar.

På föreningen Framåts hemsida skriver Folke Andersson i artikeln "Köpmannens hus nr 29" om en karbidlampa. På bilden till vänster syns denna karbidlampa som var den första Folke såg. Den stod i Idas kök.

När farbror Sigfrid flyttade till Hedegården i hög ålder, 93 år gammal, försökte man få honom att sluta röka. Han blev då rejält sjuk, men han fick börja röka igen och tillfrisknade snabbt. Om det är helt sant vet jag inte, men han fortsatte att röka livet ut.

Under mitt arbete med att försöka ge en bild av smeden har jag hittat en medalj som han fått från Kungliga Patriotiska Sällskapet för "långvarig och trogen tjänst".

Dessutom fanns bland papper och dokument en minnesskrift från "Granitaktiebolaget C. A. Kullgrens Enka 1842-1942, Uddevalla" adresserad till Herr Smeden Sigfrid Johansson, Kämpersvik, Orrekläpp förutom diverse litteratur.

I samband med hans 95-års födelsedag stod det under familjenyheter infört i Strömstads tidning, att smeden under sin aktiva tid tog del både i det fackliga och politiska arbetet, och innehade även ett flertal kommunala uppdrag. Mitt intresse för smedens historia har ökat under den tid jag skrivit om honom. Det kommer att bli intressant att så småningom ta reda på mer om smeden och hans arbete i kommunen, detta med hjälp av Tanums kommuns arkiv.

Sigfrid dog 4 februari 1972 och ligger begravd på kyrkogården i Grebbestad tillsammans med sin fru Ida som dog 22 april 1954. Hans begravning var väl besökt och för mig var det en sällsam upplevelse, något jag inte varit med om tidigare. Begravningsföljet efter begravningsakten leddes av prestaver med standar till graven där jordfästningen ägde rum.

Min farfar som också var smed, verksam i Bogen utanför Strömstad, sa om smeden Sigfrid att han var en fin man. Det verkar som om detta var en allmän uppfattning om min farbror Sigfrid bland de boende i Kämpersvik.

2018-03-18

Lisbeth Lindberg

Smedjevägen 3, Kämpersvik